

2015W1412

22 september 2016

De Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk van de Stichting Beheer & Toezicht i.z. Seksueel Misbruik in de R.-K. Kerk in Nederland, verder ook: de Klachtencommissie, geeft op grond van de Procedure Klachtencommissie seksueel misbruik in de R.-K. Kerk (verder ook: de Procedure) het volgende advies inzake de klacht van:

[naam],
geboren op [datum],
wonende te [plaats],
hierna te noemen: klager,
juridisch adviseur: mr. M.L.J. Bomers, advocaat te Nijmegen,

tegen:

(wijlen) **[naam]**,
geboren op [datum], overleden op [datum],
de persoon over wie geklaagd wordt,
hierna ook te noemen: aangeklaagde,
tijdens zijn leven lid van de Orde der Norbertijnen van de Abdij [naam].

1. De procedure

Het klaagschrift is door de griffie van de Klachtencommissie ontvangen op 30 juli 2015. Op 24 november 2015 is bij de griffie een inhoudelijke reactie op het klaagschrift ingekomen van mr. A.M.W. Verdegaal, juridisch adviseur van de Abt van Berne. Op 14 juli 2016 heeft te Utrecht een zitting van de Klachtencommissie achter gesloten deuren plaatsgevonden, waarbij de Klachtencommissie was samengesteld uit de onder aan dit advies te noemen leden. Klager is verschenen. Hij heeft zijn standpunt toegelicht. Hij werd bijgestaan door zijn juridisch adviseur mr. Bomers. Namens de Orde zijn verschenen pater [naam], Abt van [naam] en mr. Verdegaal, juridisch adviseur.

2. De klacht (zakelijk weergegeven)

2.1. Klager is in 1940 geboren als derde in een gezin van vijf kinderen. De kinderen werden streng Katholiek opgevoed. Klager was heel gehoorzaam en gevoelig voor gezag. Klager ging naar het gymnasium in [plaats] omdat hij priester zou worden. Hij werd ondergebracht op het internaat van de [Abdij]. Klager moest erg wennen in het internaat, hij vond het groot en de sfeer anoniem. Affectiviteit ontbrak. Het leven op het internaat bestond vooral uit lessen volgen, studeren en bidden. Aangeklaagde was leraar klassieke talen toen klager in de eerste en tweede klas zat. Omdat klager in de eerste klas bleef zitten, was aangeklaagde drie jaar lang zijn docent. Aangeklaagde verlangde soms van klager dat hij nableef. Als alle leerlingen de klas uit waren, begon aangeklaagde klager aan te halen. Hij raakte klager aan, kuste hem en streefde hem. Toen dit de eerste keer gebeurde, wist klager niet wat hem overkwam. Hij was verstijfd van schrik. Mede omdat hij zo streng was opgevoed, met veel respect voor het gezag, durfde klager zich niet te

verzetten. 's Avonds was aangeklaagde regelmatig surveillant als de jongens vrij waren na het eten. Aangeklaagde zei dan tegen klager dat hij naar de klas moest gaan en dat hij zelf ook daar naar toe zou komen. Klager moest de gang door en via het trappenhuis omhoog. Hij wachtte in het klaslokaal tot aangeklaagde kwam. Het was donker in het lokaal en het licht mocht niet aan van aangeklaagde. Aangeklaagde zette klager tegen een muur aan. Hij begon klager uit te kleden en begon zijn geslachtsdeel te strelen. Klager en aangeklaagde waren beiden naakt. Vervolgens begon aangeklaagde tegen klager aan te rijden aan de voor- en achterkant. Aangeklaagde tongzoende klager. Ook verlangde aangeklaagde dat klager zijn geslachtsdeel betastte. Na ongeveer tien minuten begon hij dan te schokken en vrij snel daarna was het afgelopen. Aangeklaagde zei dat klager het tegen niemand mocht vertellen. Ze waren vriendjes en dit was hun geheim. Aangeklaagde vertrok weer naar beneden en klager moest een tijdje wachten, zodat ze niet samen gezien zouden worden. In de recreatiezaal deed aangeklaagde onpersoonlijk tegen klager. Klager raakte hierdoor erg in de war en voelde zich een soort gebruiksvoorwerp. Gaandeweg begon klager zijn gevoel uit te schakelen tijdens het seksueel misbruik. Hij onderging het als een object. Klager durfde er met niemand over te spreken en hij wist niet wie hij in vertrouwen kon nemen. Hij voelde zich steeds ongelukkiger en eenzamer op het internaat. Het misbruik bleef doorgaan, soms meerdere keren per week in de periode van 1952-1956. Ook nadat klager geen les meer kreeg van aangeklaagde, bleef het misbruik doorgaan. Het moet in totaal zeker zo'n 200 keer hebben plaatsgevonden.

Op een avond in het derde jaar, moest klager weer naar het klaslokaal van aangeklaagde. Aangeklaagde was boos op klager omdat hij vervelender begon te worden in zijn lessen. Aangeklaagde sloeg klager in elkaar. Klager viel op de grond en liep huilend weg. Hij werd opgevangen door pater [naam], die hem troostte, maar niet vroeg wat er gebeurd was. De gewelddadige bejegening door aangeklaagde heeft een diepe indruk gemaakt op klager. Het beeld hiervan is nooit verdwenen. Ongeveer een week later probeerde aangeklaagde het goed te maken met klager. Hij kwam naar klager toe en zei dat het advies van pater [naam] was gekomen om hem in elkaar te slaan. Hij haalde klager opnieuw aan en misbruikte hem wederom. Klager kon zich niet verzetten. Klager kwam steeds meer in de knoop met de situatie, mede omdat de hele sfeer in het internaat was dat seksualiteit vies was.

In 1958 werd een retraite georganiseerd onder leiding van een Franciscaan. Klager nam hieraan ook deel. Het onderwerp seksualiteit kwam aan bod en klager trok de stoute schoenen aan en vertelde in grote lijnen wat hem was overkomen met aangeklaagde. De Franciscaan reageerde hier goed op en omhelsde klager aan het einde van het gesprek. De volgende dag was aangeklaagde van het internaat verdwenen. Er werd medegedeeld dat aangeklaagde het gymnasium had verlaten, er werd niet verteld waarom. Klager bleef achter met gevoelens van schaamte en schuld. Hij dacht dat hij de enige was die dit had meegemaakt. Niemand is teruggekomen op hetgeen hij tegen de Franciscaan had verteld. Klager voelde zich verward en eenzaam. Klager kreeg last van angsten en bezocht een psychiater en psycholoog in het laatste jaar van het gymnasium. De psycholoog raadde klager af om priester te worden, omdat hij hier totaal ongeschikt voor zou zijn. Klager verliet hierop het gymnasium en de Abdij na de zesde klas. Hij had het eindexamen niet gehaald. De ouders van klager waren erg teleurgesteld dat klager geen priester meer wilde worden. Klager voelde zich een mislukkeling.

2.2. Klager heeft twee opleidingen geprobeerd en heeft uiteindelijk het avondgymnasium afgemaakt. Tijdens deze studie werkte hij halve dagen bij een instelling met een antroposofische inslag. Hierna ging klager werken in het internaat [naam]. Tijdens dit werk en zijn daarop volgende baan volgde klager de opleiding [opleiding] en [opleiding]. In 1969 is klager getrouwd. Klager en zijn vrouw hebben drie kinderen gekregen. Gaandeweg - in de periode 1969-1970 - ontstonden er problemen bij klager. Hij kreeg last van angsten, onder meer in sociaal opzicht, depressies, nachtmerries en hij kreeg last van duizeligheid. Hij zat twee maanden thuis en begon daarna weer met werken. De angsten bleven echter terugkomen en

klager werd naar een psychiater gestuurd. Ook kreeg klager rond 1974 paniekaanvallen. Klager durfde niet meer alleen in de auto te rijden en voelde zich sociaal angstig. Een functie als manager sloeg hij af vanwege zijn angsten. In 1994 werd klager in zijn functie als beleidsmedewerker verkozen tot voorzitter van de ondernemingsraad. Dit veroorzaakte wederom angst en nachtmerries bij klager. Hij is daarop naar de huisarts gegaan en doorverwezen naar een psychiater. In 1994 heeft klager een gesprek gehad met aangeklaagde onder begeleiding van zijn psychiater. Aangeklaagde verdedigde zichzelf en bagatelliseerde zijn gedrag. Hij suggereerde dat het niet zo erg was wat klager was overkomen. Aangeklaagde voelde zich ook slachtoffer, omdat hij van het internaat verwijderd was. Hij uitte wel spijt en zei dat hij niet wist dat het zoveel gevolgen had gehad voor klager. Het misbruik bleef klager achtervolgen en hij bleef onder behandeling van psychologen en psychiaters.

In het voorjaar van 2010 kwam het onderwerp seksueel misbruik binnen de Rooms- Katholieke kerk in de media. Klager deed een melding van het misbruik van aangeklaagde bij het toenmalige Hulp en Recht. Hij stuurde het verslag mee dat zijn psychiater had gemaakt van het gesprek met aangeklaagde. Klager ontving daarop geen reactie. Klager stuurde een e-mail naar aangeklaagde om hem nogmaals op de gevolgen van het misbruik te wijzen. Aangeklaagde bleek overleden te zijn en de mail kwam terecht bij de toenmalige abt van de [Abdij], de heer [naam]. Klager heeft daarop in 2010 een goed gesprek gehad met [naam]. Tijdens dit gesprek vroeg [naam] niet met zoveel woorden aan klager wat hem precies was overkomen. [naam] stelde voor om naar het graf van aangeklaagde te gaan. Klager stemde hiermee in. Hierna echter, ontstonden wederom paniekaanvallen en nachtmerries bij klager. Hij kon niet of nauwelijks functioneren en bleef thuis. Klager kreeg een anti-depressivum, Paroxetine, voorgeschreven. [naam] vroeg aan klager om een overzicht op te stellen van alle schade die hij geleden had door het misbruik, zodat ze daarover zouden kunnen praten. Ze zouden er samen wel uit komen, ook al zou het moeilijk zijn om de immateriële schade te vergoeden. [naam] trad echter niet lang daarna uit. Klager kreeg daarop te maken met [naam]. De contacten met [naam] verliepen voor klager niet prettig. De communicatie ging met name over het financiële aspect, het misbruik en de gevolgen hiervan kwamen niet ter sprake. Het contact duurde meer dan een jaar en in dat jaar kwam de door klager aan [naam] toegestuurde schade-indicatie niet ter sprake. Klager was murw van de communicatie en deed in 2011 een voorstel van € 20.000,- als schadebedrag in de hoop alles af te kunnen sluiten. Dit bedrag is aan klager uitbetaald. Klager heeft daarbij een 'vrijwaringsverklaring' moeten tekenen waarin onder meer is opgenomen dat klager de [Abdij] volledig vrijwaart van alle soorten claims en dat hij geen mededeling zou doen over het misbruik. Klager liep door de hele gang van zaken een klap op. Hij had nog steeds zijn verhaal niet kunnen doen en moest nu zelfs zwijgen over wat hem was aangedaan. Klager heeft hierop opnieuw contact gezocht met [naam] omdat hij zich 'monddood' voelde. [Naam] reageerde met de mededeling dat de vrijwaringsverklaring als niet geschreven kon worden beschouwd als dat klager zou helpen in de verwerking. Klager lijdt vandaag de dag aan PTSS en diverse andere mentale en fysieke klachten, waaronder huidaandoeningen en slaapproblemen. Klager heeft een EMDR-behandeling gevolgd en slikt nog steeds antidepressiva. Ook is hij nog steeds angstig.

2.3. Klager wil erkenning dat het seksueel misbruik heeft plaatsgevonden zoals hij heeft omschreven. Ook wil hij excuses voor het misbruik en voor de gevolgen die het misbruik heeft gehad en nog steeds heeft.

3. De reactie (zakelijk weergegeven)

Aangeklaagde is overleden en kan geen weerwoord geven. Pater [naam], heeft tijdens de mondelinge behandeling van de klacht opgemerkt dat hij het verhaal van klager gelooft. Ook heeft hij zijn excuses aangeboden voor hetgeen klager is overkomen.

4. De ontvankelijkheid

Hoewel mr. Verdegaal zich namens de Orde in eerste instantie op het standpunt heeft gesteld dat klager niet-ontvankelijk is in zijn klacht gelet op de onderlinge afdoening, heeft zij zich later bij brief (welke op de griffie is ontvangen op 24 maart 2016) op het standpunt gesteld dat klager wel kan worden ontvangen in zijn klacht. Mr. Verdegaal heeft daarbij aangegeven dat de [Abt] voorstelt, om tijdsverlies voor klager te voorkomen, uit te gaan van de ontvankelijkheid van de klacht.

De Klachtencommissie ziet inderdaad geen reden om de klacht niet-ontvankelijk te verklaren, gelet op de gang van zaken bij de totstandkoming van de schikking, alsmede op het feit dat zowel de daarin opgenomen geheimhoudingsclausule alsook de vrijwaringsclausule als vervallen moeten worden beschouwd. Daarbij is tevens acht geslagen op het standpunt van de Abt, dat ook naar zijn oordeel uitgegaan kan worden van de ontvankelijkheid van de klacht.

5. De beoordeling

5.1. Volgens de Procedure moet onder seksueel misbruik worden verstaan iedere gedraging waarbij iemand onder dwang of in een afhankelijkheidsrelatie seksuele handelingen moet verrichten ofwel ondergaan ofwel daarvan toeschouwer moet zijn, dan wel seksueel getinte toenaderingen of uitlatingen in welke vorm dan ook moet dulden. Onder dwang wordt onder meer begrepen: fysiek geweld of dreiging daarmee, psychische druk, intimidatie en/of chantage. Verder wordt onder seksueel misbruik ook verstaan het maken van seksueel getint beeldmateriaal van iemand en het gebruiken en doorgeven daarvan.

5.2. Niet ter discussie staat dat de door klager gestelde feiten moeten worden gekwalificeerd als seksueel misbruik in de zin van de Procedure.

5.3. Er zijn ongeveer vierenzestig jaar verstreken sedert de feiten die klager aangeklaagde verwijt zich hebben afgespeeld. Alleen al door het overlijden van aangeklaagde zijn deze feiten niet meer in detail te onderzoeken. Wél is voor de Klachtencommissie aannemelijk geworden dat de gebeurtenissen die klager schetst hebben plaatsgevonden.

Klager is in de periode 1952-1956 wekelijks (en soms ook meerdere keren per week) misbruikt door aangeklaagde. In totaal zeker zo'n 200 keer.

Dit misbruik vond plaats als aangeklaagde klager liet nablijven. Hij raakte klager dan aan, kuste en streelde hem.

Ook liet aangeklaagde klager in de avond naar het klaslokaal komen. Aangeklaagde zette klager tegen een muur aan. Hij begon klager uit te kleden en zijn geslachtsdeel te strelen. Klager en aangeklaagde waren beiden naakt. Vervolgens begon hij tegen klager aan te rijden aan de voor- en achterkant. Aangeklaagde tongzoende klager. Ook verlangde hij dat klager zijn geslachtsdeel betastte. Na ongeveer tien minuten begon hij dan te schokken en vrij snel daarna was het afgelopen.

De Klachtencommissie is hiervan overtuigd geraakt, in de eerste plaats door de authentieke wijze waarop en de details waarmee klager zijn verhaal heeft verteld.

Daarnaast wordt zijn verklaring ondersteund door de verklaring van [naam], psychiater, d.d. 16 september 1994, inhoudende een verslag van de confrontatie van klager en aangeklaagde waarin het seksueel misbruik is besproken. Voorts is er een verklaring van dhr. drs. [naam], klinisch psycholoog en psychotherapeut, inhoudende een overzicht van de behandelverloop van klager waarin het seksueel misbruik staat omschreven. Tenslotte zijn er diverse gegrond verklaarde klachten tegen aangeklaagde, bekend onder zaaknummers 2011T344, 2011T526(1), 2014W1162 en 2014 W1220.

5.4. Het behoeft geen betoog dat het seksueel misbruik door aangeklaagde met gebruikmaking van misbruik van gezag en in een afhankelijkheidsrelatie hoogst kwalijk is geweest. Klager was ten tijde van de aanvang van het misbruik pas 12 jaar oud. Aangeklaagde was voor hem iemand waarin hij vertrouwen moest kunnen stellen.

5.5. Gelet op het feit dat aangeklaagde is overleden kunnen tegen hem geen maatregelen meer worden genomen. De gegrondverklaring van de klacht kan wellicht bijdragen aan de vermindering van het leed dat klager is aangedaan. Pater [naam], heeft reeds een handreiking gedaan door te zeggen dat hij het verhaal van klager gelooft en door zijn oprechte excuses aan te bieden.

5.6. Over (eventuele) verdere financiële vergoedingen kan de Klachtencommissie niet adviseren. Dit behoort niet tot haar taak. Bij een gegrondverklaring van de klacht door de kerkelijk gezagsdrager kan klager zich voor het verkrijgen van (een eventuele aanvullende) schadevergoeding wenden tot de Compensatiecommissie. De Klachtencommissie plaatst hierbij deze kanttekening omdat klager reeds een financiële vergoeding heeft ontvangen.

6. Het advies

De Klachtencommissie adviseert de Orde der Norbertijnen ([Abdij]) de klacht gegrond te verklaren.

Dit advies is vastgesteld op 22 september 2016 door mr. G.A.M. Stevens, voorzitter, drs. A.A.M. Oostveen en drs. N.A.M. van Beelen, leden, bijgestaan door mr. H.L. Miedema, griffier, en is ondertekend door de voorzitter.

Tegen dit advies is geen hoger beroep mogelijk. Wel bestaat voor klager en de (gemachtigde van de) kerkelijke gezagsdrager ingevolge artikel 20 van de Procedure de mogelijkheid binnen twee weken na ontvangst van dit advies schriftelijk bezwaar in te dienen indien er naar zijn of haar oordeel een algemeen beginsel van behoorlijke klachtbehandeling is geschonden.

Op grond van artikel 18.5 van de Procedure wordt dit advies binnen twee weken nadat het is vastgesteld bij aangetekend schrijven aan de kerkelijk gezagsdrager en aan klager verzonden.

Op grond van artikel 21.1 van de Procedure stelt de kerkelijk gezagsdrager binnen dertig dagen na ontvangst van dit advies klager schriftelijk en gemotiveerd op de hoogte van de beslissing die hij naar aanleiding van dit advies geeft genomen.

Op grond van artikel 21.3 van de Procedure geeft de kerkelijk gezagsdrager daarbij de mogelijkheden van bezwaar en beroep aan.

Op grond van artikel 21.4 van de Procedure ontvangt de Klachtencommissie een afschrift van de beslissing van de kerkelijk gezagsdrager.